

การพัฒนาระบบการประเมินคุณภาพระดับหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ของสถานศึกษา ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษา

A Development of The Quality Evaluational System at A Curriculum Level
A Certificate of Vocational Education According
The Vocational Qualification Framework

สุพรรณษา อเนกบุญย์¹ จุฑามาศ แทนจอห์น² และพงศ์เทพ จิระโร³

Suphansa Anekboonya¹ Juthamat Haenjohn² and Pongthep Jiraro³

¹ นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิจัย วัดผลและสถิติการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา E-mail: suphansa53@gmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อาจารย์ประจำภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาประยุกต์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา E-mail: drhaenjohn@gmail.com

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อาจารย์ประจำภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาประยุกต์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา E-mail: pongthep@bu.ac.th

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินการประเมินคุณภาพระดับหลักสูตรฯ 2) เพื่อพัฒนาระบบประเมินคุณภาพระดับหลักสูตรฯ 3) เพื่อทดลองใช้และหาประสิทธิภาพของระบบประเมินคุณภาพระดับหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพของสถานศึกษา ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษา กลุ่มตัวอย่าง คือ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการหรือหัวหน้างานพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำนวน 379 คน กลุ่มเป้าหมายที่นำระบบไปทดลองใช้และหาประสิทธิภาพของระบบมี 5 สถานศึกษาฯ ละ 5 คน ได้ผลการศึกษา คือ การศึกษาสภาพการดำเนินงานเกี่ยวกับประเมินคุณภาพระดับหลักสูตรฯ ได้ลำดับความต้องการจำเป็น 4 อันดับแรก ดังนี้ 1) ด้านครูผู้สอน 2) ด้านคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษา 3) ด้านทรัพยากรและการจัดการ 4) ด้านหลักสูตรการเรียนการสอน และการประเมินผลผู้เรียน เมื่อนำผลของการศึกษาสภาพการดำเนินงานมาวิเคราะห์ Factor Analysis ใช้เกณฑ์พิจารณาค่า Eigenvalues ที่มากกว่า 1.5 สกิดได้ 4 องค์ประกอบ คือ 1) ด้านการบริหารและการจัดการศึกษา 2) ด้านหลักสูตรการเรียนการสอนและการประเมินผู้เรียน 3) ด้านผู้สอน 4) ด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนการสอน การพัฒนาระบบการประเมินคุณภาพระดับหลักสูตรฯ ได้ขั้นตอนของการดำเนินงานของทดลองใช้และหาประสิทธิภาพของระบบการประเมินคุณภาพระดับหลักสูตรฯ ได้ภาพรวมของค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจต่อการทดลองใช้ระบบ 1) ขึ้นประชุมวางแผนและทบทวน กิจกรรมของระบบอยู่ในระดับมาก กลไกของระบบอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ขึ้นการใช้เครื่องมือ กิจกรรมและกลไกของระบบอยู่ในระดับมาก 3) ขึ้นสรุปและรายงานผลการประเมิน กิจกรรมของระบบมี 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ประชุมวางแผนและทบทวน 2) การใช้เครื่องมือ 3) สรุปและรายงานผลการประเมินระบบและกลไกของระบบอยู่ในระดับมาก 4) ขึ้นนำผลการประเมินมาพัฒนาปรับปรุง กิจกรรมของระบบอยู่ในระดับมาก กลไกของระบบอยู่ในระดับมากที่สุด และผลการหาประสิทธิภาพของระบบการประเมินคุณภาพระดับหลักสูตรฯ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้ง 4 มาตรฐาน

คำสำคัญ : คุณภาพระดับหลักสูตร ระบบการประเมิน กรอบมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษา

Abstract

This research aims to 1) study the quality standards for development evaluation, 2) develop a curriculum quality evaluation system, and 3) evaluate the effectiveness of the curriculum quality evaluation system in vocational education, under to the standard vocational education framework. The sample was 379 deputy

directors of academic affairs, supervisors of curriculum and instruction of the vocational education commission office. The target group was five participants from five different institutions. A study of the operation of a curriculum quality evaluation system revealed the first four needs; 1) instructors, 2) quality of graduates, 3) resources and management, and 4) curriculum and student assessment. As a research result, the quality of the curriculum was analyzed by factors using Eigenvalues (>1.5) which is divided into 4 aspects; 1) educational management, 2) curriculum and student's assessment, 3) instructors, and 4) supporting. The development of a curriculum quality evaluation revealed four steps in the operation; 1) planning and reviewing, 2) meetings, 3) summarizing and reporting on the results of assessment. Results of the trial and the effectiveness of quality evaluation of the evaluation system. The overview of effectiveness in the curriculum quality evaluation system in vocational education showed the mean and standard deviation of the satisfaction with the trial system in 4 outcomes; 1) planning, review meeting and system activity is at a high level and the mechanism of the system is at the highest level. 2) activities and mechanisms are at a high level, 3) summarizing and evaluating the activities and mechanisms of the system are at a high level and 4) Developing the evaluation process in the system is at a high level, the mechanism is at the highest level, and the evaluation of the effectiveness of the curriculum quality evaluation system is at a high level.

Keywords : Quality Curriculum Level, Evaluational System, The Vocational Qualification Framework

1. บทนำ

การเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยมีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว รวมทั้งมีการเปลี่ยนแปลงนำสู่เทคโนโลยีสมัยใหม่ทั้งทางด้านอุตสาหกรรมและบริการ ทำให้ความต้องการของตลาดแรงงานในระดับพื้นฐานที่มีทักษะวิชาชีพมีอัตราที่สูงขึ้น เพื่อเพิ่มคุณภาพในการผลิตแข่งขันกับต่างประเทศ โดยเฉพาะเป็นยุคของการก้าวเข้าสู่สังคมประชาคมอาเซียน ซึ่งการเปลี่ยนแปลงย่อมมีผลกระทบต่อสภาพแรงงาน ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการจัดการอาชีวศึกษาของประเทศไทยที่ต้องมีการพัฒนารูปแบบและวิธีการให้สามารถจัดการศึกษาเพื่อผลิตกำลังคนในระดับกลางให้มีความรู้ความสามารถ มีทักษะ มีประสบการณ์ที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน สามารถประกอบอาชีพได้อย่างแท้จริง [1]

การที่จะขับเคลื่อนประเทศไทยให้พัฒนาไปสู่เป้าหมายที่กำหนดนั้น ปัจจัยสำคัญอยู่ที่ “คน” ซึ่งจะเป็นกลไกสำคัญของการพัฒนา โดยเฉพาะกำลังคนในระดับแรงงานที่มีทักษะ

ซึ่งรูปแบบการจัดอาชีวศึกษาที่เป็นอยู่เดิมนั้น ไม่สามารถสนองต่อการเปลี่ยนแปลงและความต้องการกำลังคนในภาคอุตสาหกรรม เกษตร บริการและพัฒนาท้องถิ่นที่สอดคล้องกับสังคมอาชีพ ทั้งในภาคอุตสาหกรรมเกษตร บริการและการพัฒนาท้องถิ่น ตามสังคมอาชีพ ทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ ประกอบกับทัศนคติและค่านิยมในการเรียนอาชีวศึกษาของผู้ปกครองและนักเรียนมีจำนวนผู้เรียนด้านอาชีวศึกษาน้อยลง ไม่เป็นตามเป้าหมายรัฐบาลโดยกระทรวงศึกษาธิการได้เสนอข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง พ.ศ.2552-2561 ซึ่งประเด็นสำคัญของระบบการศึกษาและการเรียนรู้ที่ต้องปฏิรูปอย่างเร่งด่วน ได้แก่ 1) ด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ เพื่อการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานอาชีวศึกษาในด้านต่างๆ ให้สามารถผลิตกำลังคนที่มีความรู้ความสามารถทั้งเชิงวิชาการและวิชาชีพ มีความรู้ทักษะและสมรรถนะในการประกอบอาชีพ เป็นกำลังคนฐานความรู้ ข่างเทคนิคที่มีฝีมือและนักเทคโนโลยีที่เชี่ยวชาญ มีคุณธรรม จริยธรรม ตลอดจนลักษณะนิสัยการ

บทความวิจัย

การพัฒนาระบบการประเมินคุณภาพระดับหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ
ของสถานศึกษา ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษา

ทำงานสอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้ 2) ด้านการผลิตและพัฒนากำลังคนที่มีคุณภาพ มีสมรรถนะและความรู้ ความสามารถโดยมีการพัฒนารอบมาตรฐานคุณวุฒิแห่งชาติ (National Qualification Framework) และจัดทำกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2556 [2] เพื่อเป็นการประกันคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาเป็นหลักในการกำหนดมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาทุกระดับอย่างมีคุณภาพ และมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ในการกำหนดมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาในแต่ละระดับเพื่อให้สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สถาบันการอาชีวศึกษา สถานศึกษาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหรือปรับปรุงหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาให้สามารถผลิตผู้สำเร็จการศึกษาที่มีคุณภาพและเพื่อประโยชน์ต่อการรับรองมาตรฐานคุณวุฒิผู้สำเร็จการศึกษา [3]

หลักสูตรเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ประกอบกับนโยบายการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง พ.ศ. 2552 -2561 และพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 [4] ต้องการให้มีการกระจายอำนาจสู่สถานศึกษา เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการบริหารจัดการศึกษาและยกระดับการศึกษาระดับวิชาชีพให้สูงขึ้น ให้สอดคล้องกับความต้องการ และสร้างค่านิยมในการเรียนอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จึงได้เสนอกฎหมายจัดตั้งสถาบันการอาชีวศึกษา เปิดโอกาสให้สถาบันการอาชีวศึกษา และสถานศึกษาสามารถพัฒนาหลักสูตรได้เอง ยกเว้นหลักสูตรวิชาชีพช่างเทคนิคให้ถึงระดับปริญญาตรีในสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ เพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจในการทำงานและทำให้แรงงานในระดับช่างเทคนิคเห็นเส้นทางความก้าวหน้าในการทำงาน

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จัดทำกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ เพื่อเป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษาของระดับคุณวุฒิเดียวกัน มีมาตรฐานที่เทียบเคียงกันได้ ซึ่งในกรอบฯ ดังกล่าวได้ระบุระดับคุณวุฒิไว้ 4 ระดับ คุณภาพผู้สำเร็จการศึกษาในแต่ละ

ระดับคุณวุฒิ ประเภทวิชาและสาขาวิชาต่างๆ ต้องมีคุณภาพ มาตรฐานการศึกษาวิชาชีพและต้องครอบคลุมอย่างน้อย 3 ด้าน คือ 1) ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ได้แก่ คุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ พฤติกรรม ลักษณะนิสัยและทักษะทางปัญญา 2) ด้านสมรรถนะหลักและสมรรถนะทั่วไป ได้แก่ ความรู้และทักษะการสื่อสาร การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การพัฒนาการเรียนรู้และการปฏิบัติงาน การทำงานร่วมกับผู้อื่น การใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ การประยุกต์ใช้ตัวเลข การจัดการและพัฒนางาน 3) ด้านสมรรถนะวิชาชีพ

ด้วยสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจะเป็นผู้จัดทำหลักสูตรจากส่วนกลางให้สถานศึกษาใช้และส่งคณะกรรมการมาประเมินการใช้หลักสูตรที่จัดทำขึ้น ถึงแม้จะมีการเปิดโอกาสให้สถานศึกษาสามารถพัฒนาหลักสูตรได้เอง แต่ยังไม่ชัดเจน ดังนั้นแต่ละสถานศึกษาจึงยังไม่มีระบบการประเมินคุณภาพระดับหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพของสถานศึกษา ที่จะสามารถทำให้ได้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมและมีคุณภาพของแต่ละสถานศึกษา

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาและพัฒนาระบบการประเมินคุณภาพ ระดับหลักสูตร ประกาศนียบัตรวิชาชีพของสถานศึกษา ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาเพื่อให้สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สามารถมีระบบการประเมินคุณภาพ ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษา ที่สามารถนำผลการศึกษามาเป็นข้อมูลย้อนกลับสำหรับการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามหลักการดังกล่าวข้างต้น เพราะคุณภาพผู้สำเร็จการศึกษาคือสิ่งสำคัญในการตอบสนองนโยบายในการผลิตกำลังคนในด้านวิชาชีพ ระดับฝีมือ ระดับเทคนิค รวมทั้งเป็นการยกระดับการศึกษาระดับวิชาชีพให้สูงขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน โดยนำความรู้ในทางทฤษฎีอันเป็นสากล และภูมิปัญญาไทยมาพัฒนาผู้รับการศึกษาให้มีความรู้ความสามารถในทางปฏิบัติและมีสมรรถนะจนสามารถนำไปประกอบอาชีพในลักษณะผู้ปฏิบัติหรือผู้ประกอบการอาชีพ โดยอิสระได้ ซึ่งเป็นเป้าหมายการอาชีวศึกษา

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานการประเมินคุณภาพระดับหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพของสถานศึกษา ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษา

2.2 เพื่อพัฒนาระบบการประเมินคุณภาพระดับหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพของสถานศึกษา ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษา

2.3 เพื่อทดลองใช้และหาประสิทธิภาพระบบการประเมินคุณภาพระดับหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพของสถานศึกษา ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษา

3. วิธีการดำเนินการวิจัย

3.1 ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพการประเมินคุณภาพระดับหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพของสถานศึกษา ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษา

1) ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ศึกษาเอกสาร หลักการ แนวคิด ทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้ข้อมูลมาใช้สร้างแบบสอบถาม

2) ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ประชากร คือ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการหรือหัวหน้างานพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำนวน 421 สถานศึกษา กลุ่มตัวอย่าง คือ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หรือหัวหน้างานพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำนวน 379 คน [4]

3) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามสภาพการประเมินคุณภาพระดับหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพของสถานศึกษาตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาและแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม

4) การเก็บรวบรวมข้อมูล คือ การส่งแบบสอบถามสภาพการประเมินคุณภาพระดับหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพของสถานศึกษา ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษา ไปยังรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการหรือหัวหน้างานพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำนวน 379 คน [5]

5) การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์และใช้สถิติ คือ 1) ร้อยละ 2) ค่าเฉลี่ย และ 3) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ 4) การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ

6) กลุ่มสนทนา (Focus Group Discussion) โดยดำเนินการสนทนากลุ่มด้วยวิธีการแบบเจาะจง (Purposive Random) เป็นการเลือกผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการพิจารณาประกอบด้วย กลุ่มผู้บริหาร กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ และกลุ่มผู้ปฏิบัติการ จำนวน 7 คน

3.2 ระยะที่ 2 การพัฒนาระบบการประเมินคุณภาพระดับหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพของสถานศึกษา ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษา ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1) นำผลที่ได้จากการศึกษาระยะที่ 1 มาเขียนร่างระบบการประเมินคุณภาพระดับหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพของสถานศึกษา ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาและนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 17 คน ตรวจสอบความเหมาะสมโดยใช้วิธีการแบบ EDRF (Ethnographic Delphi Futures Research) เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของระบบและนำผลการเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น วิเคราะห์ข้อมูลในรูปของคณะกรรมการร่วม (Joint Committee)

2) นำผลที่ได้และข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญจากแบบสอบถามความเหมาะสมของร่างระบบเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) เพื่อให้ออกความคิดเห็นในลักษณะของการจัดระดับความสำคัญในคำถามแต่ละข้อ และระบุเหตุผล วิเคราะห์ข้อมูลในรูปของคณะกรรมการร่วม (Joint Committee) มาปรับปรุงระบบการประเมินคุณภาพระดับหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพของสถานศึกษา ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษา

3) กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย เป็นผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษา ด้านมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษา ด้านประกันคุณภาพการศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านบริหารการอาชีวศึกษา ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านพัฒนาหลักสูตรและผู้มีส่วนร่วมในการ

บทควาณวิจัย

การพัฒนากระบวนการประเมินคุณภาพระดับหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ
ของสถานศึกษา ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษา

จัดการศึกษาหรือหัวหน้างาน จำนวน 17 คน โดยจัดแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มกำหนดนโยบาย 4 คน กลุ่มนักวิชาการ 7 คน กลุ่มนักปฏิบัติการ 6 คน

4) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามความเหมาะสมของร่างระบบการประเมินคุณภาพระดับหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพของสถานศึกษา ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษา และแบบสอบถามความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ระบบการประเมินคุณภาพ ระดับหลักสูตร ประกาศนียบัตรวิชาชีพของสถานศึกษา ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษา

5) การเก็บรวบรวมข้อมูล คือ การส่งแบบสอบถามความเหมาะสมของระบบการประเมินคุณภาพระดับหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพของสถานศึกษา ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษา ทั้งหมดแก่กลุ่มเป้าหมายและเก็บคืนด้วยตนเอง

6) การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติ คือ 1) มัธยฐาน (Median) และ 2) พิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range : I.Q.R.) เทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด [6]

3.3 ระยะที่ 3 การทดลองใช้ระบบการประเมินคุณภาพระดับหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพของสถานศึกษา ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษามีขั้นตอนการดำเนินงานดังต่อไปนี้

1) กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ หัวหน้าแผนกวิชา หัวหน้างานและครู ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำนวน 5 แห่งๆ ละ 5 คน โดยดำเนินการกระบวนการเลือกด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Random) เป็นการเลือกที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการพิจารณาเลือกด้วยตนเองตามประเภทของสถานศึกษา

2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ คู่มือการใช้ระบบการประเมินคุณภาพระดับหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพของสถานศึกษาตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษา และ แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการใช้ระบบการประเมินคุณภาพระดับหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพของสถานศึกษา ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษา

3) การเก็บรวบรวมข้อมูล คือ การส่งแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการใช้ระบบ ทั้งหมดแก่กลุ่มเป้าหมาย

และเก็บคืนด้วยตนเอง

4) การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติ คือ 1) ร้อยละ 2) ค่าเฉลี่ย และ 3) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด [7]

3.4 ระยะที่ 4 การหาประสิทธิผลของระบบการประเมินคุณภาพระดับหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพของสถานศึกษา ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษามีขั้นตอนการดำเนินงานดังต่อไปนี้

1) กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้อำนวยการฯ รองผู้อำนวยการฯ หัวหน้าแผนกวิชา หัวหน้างานและครู ในปีการศึกษา 2559 จำนวน 5 แห่งๆ ละ 5 คน โดยดำเนินการวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Random)

2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามระบบการประเมินคุณภาพระดับหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพของสถานศึกษา ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษา

3) การเก็บรวบรวมข้อมูล คือ การส่งแบบสอบถามระบบการประเมินคุณภาพระดับหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพของสถานศึกษาตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษา ทั้งหมดแก่กลุ่มเป้าหมายและเก็บคืนด้วยตนเอง

4) การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติ คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4 ผลการวิจัย

4.1 ผลการศึกษาสภาพการดำเนินการประเมินคุณภาพระดับหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพของสถานศึกษา ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษา ได้ผลดังนี้ การจัดลำดับความสำคัญและความต้องการพัฒนาระบบการประเมินคุณภาพระดับหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพของสถานศึกษา ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษา 4 อันดับแรก คือ อันดับที่ 1 ด้าน ครูผู้สอน (PNI = 0.94) อันดับที่ 2 ด้าน คุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษา (PNI = 0.77) อันดับที่ 3 ด้าน ทรัพยากรและการจัดการ (PNI = 0.71) อันดับที่ 4 ด้าน หลักสูตร การเรียนการสอน และการประเมินผลผู้เรียน (PNI = 0.67)

และเมื่อนำผลของระดับการดำเนินงานประเมินคุณภาพ

ระดับหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพของสถานศึกษา ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 379 คน มาวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (EFA) โดยใช้เกณฑ์พิจารณาค่าไอเกน (Eigenvalues) ที่มากกว่า 1.5 พบว่าสามารถสกัดได้ 4 องค์ประกอบ ตามตารางดังนี้

ตารางที่ 1 องค์ประกอบของการดำเนินงานประเมินคุณภาพระดับหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพของสถานศึกษา

ที่	ชื่อองค์ประกอบ
1	ด้านการบริหารและจัดการศึกษา
2	ด้านหลักสูตรการเรียนการสอนและการประเมินผู้เรียน
3	ด้านผู้สอน
4	ด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนการสอน

จากตารางที่ 1 องค์ประกอบของการดำเนินงานประเมินคุณภาพหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพของสถานศึกษา ได้องค์ประกอบสภาพการดำเนินงานการประเมินคุณภาพระดับหลักสูตร ทั้งสิ้น 4 องค์ประกอบ

และนำผลที่ได้จากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจมาจัดการสนทนากลุ่ม สรุปได้ร่างของระบบการประเมินคุณภาพระดับหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพของสถานศึกษา ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษา มี 4 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ประชุมวางแผนและทบทวน

ขั้นตอนที่ 2 การใช้เครื่องมือ

ขั้นตอนที่ 3 สรุปและรายงานผลการประเมิน

ขั้นตอนที่ 4 นำผลการประเมินมาพัฒนาปรับปรุง

4.2 ผลการพัฒนากระบวนการประเมินคุณภาพระดับหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพของสถานศึกษา ตามกรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษา

ขั้นที่ 1 ประชุมวางแผนและทบทวน กิจกรรมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก จำนวน 4 รายการ ดังนี้ รายการที่ 1 แต่งตั้งคณะกรรมการประกันคุณภาพระดับแผนกวิชา และระดับหลักสูตร วิเคราะห์คุณลักษณะตามกรอบ

มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาที่จำเป็นและเหมาะสมกับสาขาวิชา (Median = 4.29) รายการที่ 2 คณะกรรมการประจำแผนก/หลักสูตรนำผลการสำรวจหรือการวิเคราะห์มาวางแผนและทบทวนเพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการปรับปรุงหลักสูตรหรือการจัดการเรียนการสอนร่วมกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษา (Median = 4.43) รายการที่ 3 จัดประชุมชี้แจงผู้เกี่ยวข้องเกี่ยวกับแผนการประเมินและการทบทวนมาตรฐานผลการเรียนรู้ (Median = 4.43) และกลไกของระบบมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเหมาะสมมาก จำนวน 5 รายการ ดังนี้ รายการที่ 1 สถานศึกษา (Median = 4.47) รายการที่ 2 ฝ่ายวิชาการ (Median = 4.27) รายการที่ 3 หัวหน้าแผนกวิชา รายการที่ 4 ครูประจำหลักสูตรและสาขาวิชา และรายการที่ 5 หัวหน้างานประกันคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา (Median = 4.39) และระบบมีความสอดคล้องกันทุกรายการ

ขั้นตอนที่ 2 การใช้เครื่องมือ กิจกรรมของระบบมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 3 รายการ ดังนี้ รายการที่ 1 จัดประชุมหัวหน้าแผนกวิชา ครูผู้สอน คณะกรรมการประจำหลักสูตร เพื่อชี้แจงข้อมูลที่ใช้ในการประเมินว่าประกอบด้วยอะไรบ้าง เช่น เครื่องมือการประเมิน วิธีการประเมิน การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิเคราะห์ข้อมูล การรายงานผลการประเมิน (Median = 4.53) รายการที่ 2 หัวหน้าแผนก ครูผู้สอนประจำหลักสูตรศึกษาเครื่องมือที่จะใช้ (Median = 4.53) รายการที่ 3 กำหนดระยะเวลาดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล (Median = 4.53) กลไกของระบบมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเหมาะสมมากจำนวน 4 รายการ ดังนี้ รายการที่ 1 หัวหน้าแผนกวิชา (Median = 4.39) รายการที่ 2 คณะกรรมการประจำแผนกวิชา/ประจำหลักสูตร (Median = 4.43) รายการที่ 3 ครูผู้สอน (Median = 4.39) รายการที่ 4 หัวหน้างานประกันคุณภาพฯ (Median = 4.00) และมีความสอดคล้องกันทุกรายการ

ขั้นตอนที่ 3 สรุปและรายงานผลการประเมิน กิจกรรมของระบบมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 1 รายการ ดังนี้ รายการที่ 1 หัวหน้าแผนกวิชารายงานผลการประเมินระดับหลักสูตรเสนอต่อคณะกรรมการ

บทควาณวิจัย

การพัฒนากระบวนการประเมินคุณภาพระดับหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ
ของสถานศึกษา ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษา

ผู้รับผิดชอบหลักสูตร (Median=4.53) และส่วน
กลไกมีความคิดเห็นอยู่ในระดับ มาก จำนวน 5 รายการ คือ
รายการที่ 1 คณะกรรมการสถานศึกษา (Median=4.39)
รายการที่ 2 หัวหน้าแผนกวิชา (Median=4.47) รายการที่ 3
หัวหน้างานประกันคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา (Median
=4.47) รายการที่ 4 คณะกรรมการแผนกวิชา หลักสูตร
(Median=4.27) รายการที่ 5 เจ้าหน้าที่งานประกันคุณภาพ
และมาตรฐานการศึกษา (Median=4.39) มีความสอดคล้อง
กันทุกรายการ

ขั้นตอนที่ 4 ชี้นำผลการประเมินมาพัฒนาปรับปรุง
กิจกรรมของระบบมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด จำนวน
1 รายการ ดังนี้ รายการที่ 4 นำเสนอผลต่องานหลักสูตร

การเรียนการสอนและ คณะกรรมการประกันคุณภาพภายใน
(Median=4.50) และกลไกมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
จำนวน 3 รายการ ดังนี้ รายการที่ 1 หัวหน้าแผนกวิชา
(Median=4.39) รายการที่ 2 คณะกรรมการแผนกวิชา
หรือหลักสูตร (Median=4.39) รายการที่ 5 ครูผู้สอน
(Median=4.39) มีความคิดเห็นปานกลาง 2 รายการ
คือ รายการที่ 4 หัวหน้างานประกันคุณภาพ และรายการที่ 5
หัวหน้างานหลักสูตร (Median=3.83) และมีความสอดคล้อง
กันทุกรายการ

4.3 ผลการทดลองใช้ระบบการประเมินคุณภาพระดับ
หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพของสถานศึกษา ตามกรอบ
คุณวุฒิอาชีวศึกษา

ตารางที่ 2 ผลการทดลองใช้ระบบการประเมินคุณภาพระดับหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพของสถานศึกษา

ขั้นตอน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับคุณภาพ
กิจกรรม			
1. ประชุมวางแผนและทบทวน	4.21	0.69	มาก
2. การใช้เครื่องมือ	4.29	0.84	มาก
3. สรุปและรายงานผลการประเมินตนเอง	4.11	0.63	มาก
4. นำผลการประเมินมาพัฒนาปรับปรุงกลไก	3.90	0.70	มาก
กลไก			
1. ประชุมวางแผนและทบทวน	4.60	0.84	มาก
2. การใช้เครื่องมือ	3.98	0.80	มาก
3. สรุปและรายงานผลการประเมินตนเอง	4.02	0.63	มาก
4. นำผลการประเมินมาพัฒนาปรับปรุง	4.07	0.77	มาก

จากตารางที่ 2 ผลความพึงพอใจระบบการประเมินคุณภาพระดับหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพของสถาน
ศึกษา ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาอยู่ในระบบมากทุกขั้นตอน

4.4 ผลการหาประสิทธิภาพของระบบการประเมินคุณภาพระดับหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพของสถานศึกษา
ขั้นตอนที่ 1 ประชุมวางแผนและทบทวนผลการประเมินคุณภาพ

ตารางที่ 3 ผลการหาประสิทธิภาพของระบบการประเมินคุณภาพระดับหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพของสถานศึกษา

มาตรฐานการประเมินประสิทธิผล	ขั้นตอนที่ 1		ขั้นตอนที่ 2		ขั้นตอนที่ 3		ขั้นตอนที่ 4	
	$\bar{X}$	ระดับ	$\bar{X}$	ระดับ	$\bar{X}$	ระดับ	$\bar{X}$	ระดับ
กิจกรรม								
1. ด้านความเป็นประโยชน์	4.21	มาก	4.14	มาก	4.48	มาก	4.12	มาก
2. ด้านความถูกต้อง	4.29	มาก	4.24	มาก	3.99	มาก	4.15	มาก
3. ด้านความเป็นไปได้	4.11	มาก	4.03	มาก	3.47	มาก	3.93	มาก
4. ด้านความเหมาะสม	3.90	มาก	4.24	มาก	4.24	มาก	4.11	มาก
กลไก								
1. ด้านความเป็นประโยชน์	4.60	มาก	4.08	มาก	4.33	มาก	4.31	มาก
2. ด้านความถูกต้อง	3.98	มาก	4.26	มาก	4.11	มาก	4.24	มาก
3. ด้านความเป็นไปได้	4.02	มาก	3.98	มาก	3.68	มาก	3.74	มาก
4. ด้านความเหมาะสม	4.07	มาก	4.60	มากที่สุด	3.98	มาก	4.07	มาก

จากตารางที่ 3 ผลการหาประสิทธิภาพของระบบการประเมินคุณภาพระดับหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพของสถานศึกษา กิจกรรมและกลไกของระบบทั้ง 4 ขั้นตอนมีประสิทธิภาพ อยู่ในระดับมาก ทั้ง 4 มาตรฐานการประเมิน มีด้านความเหมาะสม กลไกของระบบ ขั้นตอนที่ 2 มีผลการประเมินประสิทธิภาพของระบบ อยู่ในระดับมากที่สุด

5. สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

5.1 ได้ระบบการประเมินคุณภาพระดับหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพของสถานศึกษา ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาที่มี 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ประชุมวางแผนและทบทวน 2) การใช้เครื่องมือ 3) สรุปและรายงานผลการประเมินตนเองและ 4) นำผลการประเมินมาพัฒนาปรับปรุง โดยเป็นระบบที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องทั้ง 4 ขั้นตอน

5.2 ความต้องการในการพัฒนาระบบการประเมินคุณภาพระดับหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพของสถานศึกษา ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษา 4 อันดับแรก

คือ 1) ด้านครูผู้สอน 2) ด้านคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษา ด้านทรัพยากรและการจัดการ 3) ด้านหลักสูตรการเรียนการสอนและการประเมินผู้เรียน 4) ด้านกระบวนการเรียนรู้ด้านการบริหารหลักสูตร

5.3 ประสิทธิภาพระบบการประเมินคุณภาพระดับหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพของสถานศึกษา ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และผลความพึงพอใจต่อตัวบ่งชี้การประเมินระบบการประเมินคุณภาพระดับหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพของสถานศึกษา ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษามีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก 3 อันดับแรก คือ ด้านการบริการวิชาการและวิชาชีพด้าน

บทควาณวิจัย

การพัฒนากระบวนการประเมินคุณภาพระดับหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ
ของสถานศึกษา ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษา

หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนด้านการบริหารจัดการ
อาชีวศึกษาและข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านผู้เรียนและผู้สำเร็จ
การศึกษาอาชีวศึกษา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1) สถานศึกษาควรร่วมกันพัฒนาการจัดการศึกษาให้
เหมาะสมกับบริบททางสังคมของแต่ละสถานศึกษาและชุมชน
เพื่อความเป็นสากลของระบบแบบและพัฒนานักศึกษาให้มี
คุณภาพสืบต่อไป

2) ควรติดตามผลภายหลังจากการทำวิจัย ปรับปรุง
ระบบเพื่อให้เกิดความต่อเนื่องของการพัฒนาคุณภาพของ
หลักสูตรในสถานศึกษานั้นๆ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการพัฒนากระบวนการประเมินคุณภาพระดับ
หลักสูตรระดับอื่นๆ ของสถานศึกษา อาทิ เช่น หลักสูตร
ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง หรือระดับสาขางาน หรือระดับ
สาขาวิชา

2) ควรมีการติดตามการนำผลการประเมินไปใช้ รวมทั้ง
ควรกำหนดหน่วยงานผู้รับผิดชอบในการนำผลการประเมิน
ไปปรับปรุงและพัฒนา อีกทั้งยังเป็นข้อมูลสารสนเทศประกอบ
การพัฒนาการดำเนินงานในด้านต่างๆ ของสถานศึกษาได้

6. กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนและการสนับสนุนจากสำนักงานคณะ
กรรมการการอาชีวศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- [1] โครงการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี. (2546). *คู่มือการ
จัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี*. กรุงเทพมหานคร :
กรมอาชีวศึกษา. สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.
- [2] กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *ทศวรรษที่สองของการ
ปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุม
สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.
- [3] พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551. (2551).
ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 125 ตอนที่ 43 ก. มาตรา 6
หน้า 3.
- [4] สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2557). *หลักสูตร
ประกาศนียบัตรวิชาชีพพุทธศักราช 2556 ประเภท
วิชาพาณิชยกรรม*. สำนักงานคณะกรรมการการอาชีว
ศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพมหานคร : แผนก
วิชาการพิมพ์ วิทยาลัยเทคนิคมีนบุรี.
- [5] สุชาติ ธีระนันท์. (2542). *ทฤษฎีและวิธีการสำรวจ
ตัวอย่าง*. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [6] จุมพล พลภูทร์ชีวิน. (2548). *ปฏิบัติการวิจัยอนาคตด้วย
EDFR*. วารสารบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น.
13 (12):9-13.
- [7] ศิริชัย กาญจนวาสี. (2545). *ทฤษฎีการประเมิน*. พิมพ์
ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.